

MAGYARÁG

1939. Febr. 27

VIII. No. 58

2 lei

Tulajdonos: „Frima” S. A. bejegy. m. Trib.
Bihar Fsoc. 1798—1938

Felolós kiadó:
Üzv. PASZTOR EDENE

Alapította: PASZTOR EDE

Felolós szerkesztő:
Dr. Zoltán Jenő

Bejegyezve: Tribunalul Bihar Dos. No. 310—1933, Ordonanța No. 15—1933. — Szerkesztőség és kiadóhivatal: Oradea—Nagyvárad, P. M. Viteazul 4.

Az egész ország ünnepli a nemzet legfényesebb monarchikus megerősödésének és lelkes egyesülésének napját

Öfelsége II. KAROLY király

Egy esztendő egy ember életében sem sok, hát még egy ország, egy állam életében! Mégis: szinte csodálatos, minden képzeletet felülmúló az a változás, amely egyetlen év alatt végbement Romániában. Az új alkotmány, amelyet 1938 február 27-én léptetett életbe Öfelsége II. Károly király egy esztendő alatt a béke, biztonság, az alkotó és termékeny munka földjére vezetett vissza a párharcokban sinylődő, a széthúzásban már-már katasztrófával fenyegető nemzetet. A bölcs és nagy uralkodó történelmi távlatokat nyitó gesztusát lelkesedései értette meg az ország népe, a népszavazás minden várakozást felülmúló eredménye igazolta, hogy a király és a nép gondolata egy.

Ma, amikor az egy év előtt uralkodói és államférfiúi bölcsességgel és heroizmussal életbeléptetett alkotmány kihirdetésének évfordulóját ünnepli az ország, a spontán és lelkes ünneplésből kiveszi részét Románia kisebbségi lakossága is, amely a kisebbségi jogokat szentesítő új alkotmány megszavazásából lojálisan vette ki a maga részét és azóta is tanujelét adta az új rendbe és új feyelembe való beilleszkedési készségének.

Az új alkotmány etnikai és valláskülönbőség nélkül elismeri az összes állampolgárok polgári és politikai jogait: gyülekezési, társulási, sajtó, gondolkodási, közlési, vallásgyakorlási szabadságát, az 1923. évi alkotmány vívmányait. Az új alkotmány csak egyetlen pontban tesz különbséget a többséget

alkotó románság és a kisebbségek között, amikor kimondja, hogy a közhivatalokba való kinevezéseknél figyelembe vendő a többségi nép elsőbbsége.

Az alkotmány alapján kiadott új kisebbségi statutum, valamint a Nemzeti Ujjászülétes Frontjába való beilleszke-

dés során a kisebbségekkel létrejött kormány-megegyezés — csak a közeljövőben mutatja majd meg gyümölcsöző eredményeit. Ma azonban, az alkotmány ünnepén az egész ország népe egy szívből, egy lélekből kiáltja:

Eljen Öfelsége a király!

Emlékezés a történelmi napokra Öfelsége kiáltványa az új alkotmányról

Egyetlen gondolat, népem határtalan szeretete, egyetlen óhaj, Románia javáért vezet engem habozás nélkül azon az úton, amelyet megfogadtam az országomnak.

Számomra az egyetlen parancs a hazám megmentése és ez irányít engem a lelkek békéltetésének ezekben az elszomorító napjaiban.

Tehát új alkotmányt terjeszték ma népem elé, amely hivatva van, hogy államunk szilárdabb és igazabb alapjait lerakja és a nemzeti életet biztosabb, szabadabb, egészségesebb utra irányítsa.

Ebben az új alkotmányban határozottan biztosítva van a román nép elsőbbsége —, amelyik hittel és áldozattal megalapította nemzeti államunkat.

Jobban megállapítja és kifejti az állampolgárok jogait és kötelességeit.

Megnöveli és megerősíti a kormány tekintélyét.

Csökkenti a szenátorok és képviselők számát.

Az ország parlamentjében a földművesek, munkások intellektuelek és más termelő rétegek igazságosabb képviselését biztosítja.

Biztosítékot ír elő és szigorúan meghatározza a parlament tagjai összeférhetetlenségét úgy, hogy a nemzet által megválasztott képviselők, valóban a nemzet képviselői és a nemzet szükségének támogatói legyenek.

Az ország minden polgára a kötelesség teljesítés útjára tér őrizkedve a politikai bonyodalmak veszélyes kihatásaitól.

A bűnözők, különösen, akiket a közvagyon eltulajdonításában vétkezőnek találunk — mivel ezt ezután bűnnek tekintik — szigorú büntetéseket ír elő.

A közvagyon és a költségek felülvizsgálására szigorú kontrollt állítanak fel.

A parasztságnak biztosítja a kisajátított földek feletti jogát.

Az állam által kisajátított bányák tulajdonosai részére szélesebb és igazságosabb részvételt biztosít a kisajátítási járadék és koncesszió árából.

Teljes jogot biztosít az egyesített Románia területén évszázadok óta itt élő összes más fajúaknak.

Meg vagyok győződve, hogy az alkotmánynak ilyen hasznos megváltoztatása biztosítja a népem szabad fejlődését, a rend, a béke és a fejlődés útján.

Ezen az ünnepi napon és Románia jövőjére alávetem népem jóváhagyásának ezt az új alkotmányt.

Eljen Románia!

CAROL II.

Az alkotmány ünnepélyes életbeléptetése

1938 február 27-én déli 12 órakor folyt le a királyi palotában az alkotmány feletti népszavazás hivatalos eredményének átnyújtása és az új alkotmány kihirdetése.

Az ünnepség a trónterem-

ben folyt le az uralkodó és a kormány tagjainak jelenlétében.

Az eskü.

A kormány összes tagjai letették az esküt az új alkotmányra.

A miniszterek eskütétele után Öfelsége II. Carol király emelt hangon a következőket mondotta:

— Az új alkotmányt, amely a nemzet szükségleteiből fakadt, lelkiismeretem parancsa

Mai számunk 8 oldal, 2 lei

szerint készítettem el munkatársaimmal együtt. Az ország, amely elé jóváhagyás végett terjesztettem olyan lelkisegéssel fogadta az új alkotmányt, ami örömmel tölti el. Legelsőként vagyok az alkotmányhoz kötve és annak legelső órá lesek a román nép javára.

A miniszterelnök beszéde

Ezután dr. Miron Cristea pátriárka miniszterelnök a következő beszédet intézte az uralkodóhoz:

— Felség!

— A kereszténység világában a legnagyobb ünnep, az ünnepek ünnepe: a feltámadás. Annak a napnak a megünneplése amikor összeomlott egy régi világ és új világ keletkezett a helyén: a megbocsátás és egyesülés ünnepe. Az a nap, amikor melodikus harmoniában zúgnak a harangok s hirdetik: bocsássunk meg mindenkinek a feltámadásért s legyünk testvérek.

MIRON CRISTEA
patriárka-miniszterelnök

A belügyminiszter ur jelentést tett nekem a népszavazás eredményéről, jelentette, hogy az ország egyes részeiben, különösen Erdélyben az emberek a legünnepélyesebb formában énekelve s fanfárokkal vonultak fel a szavazásra, egymást ölelték át idegen emberek. Én magam láttam itt Bukarestben, hogy a polgárok szemébe könny szökött az örömtől, amikor az eredményt megudták. A leg hatalmasabb mértékű érettséget és politikai érzéket jelent ez az új alkotmány. A hibák megjavítását, az ország megmentését, az államélet megújítását, több rendet, nyugodtabb munkát.

— Felség!

— Mély alátámasztási és polgári lojalitással szerencsés vagyok jelenteni Felségednek, hogy Románia polgárai minden várakozáson felül megértették, hogy az új alkotmány mindenkinél javára van. Csaknem egyhangú szavazattal 4 millió felül, 99.07 százalékos többséggel 5485 szavazat ellenében, beleegyezésüket adták az új alkotmányhoz, amit Felséged az én — a román nép lelki atyjának elnöklete alatt álló kormány közreműködésével terjesztett eléjük. E minden vá-

rakozást felülmúló eredmény, a nép tiszta lelkéből fakadt, nem egy egyszerű parlament, vagy nemzetgyűlés szavazta meg az új alkotmányt, hanem csaknem egyhangú népszavazás semmisítette le a választási százfeji hidrát. Lehullott a kötés a nép szeméről és meglátta hogy honnan ered a rossz és megértette igazi feladatait. Megsemmisült a gyűlölködés, széthúzás és — gyilkosságok érája és helyébe a rend és munka lép, mint a legendás időkben. Felség légy emelégé deit és légy büszke, hogy az az adomány jutott osztályrészéül, hogy az ország pulzusát kitapinthatad és azt adhatad az országnak, amire szüksége volt. Fogadd ezért az ország nevében mély állampolgári hódolatunkat.

— Te pedig, nagyszerű román népem most munkára fel! Helyezzük vissza a román népet természetes jogaiba. Mindenki segítségével alkossunk egy belsőleg minél erősebb, külsőleg minél respektátabb országot. Isten velünk és az Új Romániát megalkotó királylyal!

Öfelsége beszéde.

A patriárka miniszterelnök éljenzéssel fogadott beszédére Öfelsége válaszolt.

— Románia újjászületésének e felemelő pillanataiban első gondolatom Nagyrománia megalkotása, drága atyám, I. Ferdinand a lojális felé s mindazok felé száll, akik kicsinyek és nagyok az ő oldalán dolgoztak azon, hogy az országot természetes határai közé helyezték. A mű, amelyet február 27-én oly nagy lelkesedéssel erősített meg, az én tiszta gondolatomból fakadt hogy parancsoló szükségem teljesüljön akkor, amikor a szent örökségnek végleges konszolidálást nyújtunk. Az új alkotmányt, amit ma ünnepélyes külsőségek között hiteztünk ki és amelyet a román állampolgárok oly lelkesedéssel fogadtak nem más mint egy alap, amelyre egy megújított Romániát fogunk építeni. Az egyének természetes jogai kötelezettségekkel vannak egybekötve: a kötelesség habozás nélkül megmenteni a hazát és ezt az összes állampolgároknak teljesíteniük kell. El vagyok határozva, hogy tovább haladok ezen az úton, megerősítvén a közügyekben a munkát és becsületét. Az ország szolgálóinak célja — és én az ország legelső szolgájának tekintem magamat — hogy a közügyek jómenetelére és mindenki megmentésére vigyázzanak.

— Az új leadott szavazatok nagy száma bizonyítja, hogy kötelességeit teljesítettem, amikor az országot kiszabadítottam a szűk pártkeretek bilincseiből.

— A földműveseknek, munkásoknak, szellemi foglalkozó suaknak, az összes termelő rétegeknek szavok lesz, hogy érdekeiket megvédjük. Annak a szava fog hallatszani a parla-

mentben, aki dolgozik: ime az új ország. Én mint az ország érdekeinek legfőbb őre, olyan szellemet fogok kreálni, hogy mindenki munkája eredményes legyen. Ez az öröm napja kell legyen — jövőnk pedig haladást és nyugalmat ígér.

— Nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak a munkatársaimnak, a kormány tagjainak, akik hazafiasságukkal, hűségükkel és tapasztalataikkal segítettek engem e mű elkészítésében.

— Emeljétek fel a lelketeket elérkezett a pillanat, hogy az összes jó-hazafiak segítségével felépíthetem az új és megerősített Romániát.

Az uralkodó hurrázással fogadott szavai után a zenekar a királyhimnuszot játszotta.

ARMAND CALINESCU,
helyettes miniszterelnök.

Erdély román érsekeinek felhívása a románsághoz

Február 27-én lesz egy esztendője, hogy Öfelsége II. Károly király magas aláírásával megerősítette Románia új alkotmányát, amely az ő lelkében született meg a mindenható Isten jóvoltából a román nép javára.

Átérezve, hogy mit jelent hazánknak és hazánk fiainak egyesítése szempontjából ez az alkotmány, Mi, az erdélyi két román egyház főpásztorai illőnek tartottuk, hogy közös érzésünknek közösen adjunk kifejezést, mint ahogy azt dicső elődeink is tették, azok, akiknek a szebeni és balázsfalvi püspökségek fényüket köszönhetik.

Lelkünk szeretett gyermekei.

Az elmúlt év első napjai súlyos megrázkódtatások között találtak bennünket, tesvérharok köztöz, amelyek megbénították erőnket, miket aprólékos vitákra forgácsoltunk szét ahelyett, hogy országunk megerősítésére használtunk volna fel.

Az ellenítétek mindent elkezdtek közéletünkben.

Nem volt kormány határozott, nem volt személy, tekintély, erkölcsi érték, törvény, sőt alkotmány sem, amely ne állott volna szemben örökös kétkedéssel, amely ne lett volna ellentétek és állandó háborúskodások tárgya.

Ilyen módszerek mellett az ország nem fejlődhetett.

Pedig éppen ezekben az időkben, a nemzeti egyesülés utáni napokban kellett volna leginkább, hogy minden erőnk és gondolatunk a Nemzet és az ország megerősítésének szolgálatában álljon.

Az Isten azonban megengedte, hogy ez a kívánatos helyzet is bekövetkezzék szeretett Királyunk megértése révén, amely egyenesen a mentő cél felé tekintett, kimentve az országot a megrázkódtatások közül, amelyek napról napra gyöngítették. Mikor Öfelsége

ezen útján elindult, felhívást intézett az összes románokhoz, hogy jöjjenek segítségére és a szent ügy szolgálatára.

Áthatva annak a szolidaritásnak tüzetét, amely az új alkotmány betűiben megnyilatkozik és eltelve Isten iránti hálával azért a megértésért, munkabírást és lángoló nemzet-szeretetért, amelyet Királyunk lelkébe oltott, meghívjuk az áldott Erdély népét az alkotmány megalkotásának egy éves évfordulójának megünneplésére, amely február 27-én lesz a nagy nemzeti beteljesülések városában, Gyulafehérvárott.

Ezen a napon Románia ünneplni fogja az egy éves törekvő munka gyümölcsét, amelyet Öfelsége II. Károly király iránt megnyilatkozott bizalom és céljainak átértése értelt meg.

Minden város, minden falu jelen lesz ezen az ünnepségen, amint az illik is a nemzet egyesülése óta történet legnagyobb román vívmány évfordulóján.

A nemzeti hagyományok Erdélyének különösen meg kell ünneplenie ezt a napot, amely szélesen kitarja a testvérisülés és nemzeti ébredés kapuit. Szeretett egyházunk és népünk.

Tehát mindannyian, erdélyi román testvérek, a legkisebbtől a legnagyobbig, találkoznunk fogunk Gyulafehérvárott, összefűzve attól a testvéri román érzéstől, amely minden egyénél erősebb.

Jöjjetek lelkipásztoraitok köré, jöjjetek kitarít szívekkel, hogy hódolatra vezessünk ősi szokás szerint hazánk jó és megértő atyja, II. Károly király Öfelsége elé.

Főpásztori áldásunk hozzon lelketekbe vidám békességet és erősítse meg szíveteket a Nemzet, Haza és Király iránti szeretetben.

Kiadtuk szebeni és balázsfalvai székhelyünkön, 1939 február 18-án.

NICOLAE

ALEXANDRU

Erdély egyesült metropolitája. Erdély ortodox metropolitája.

32

szelvény

amey összegyűjtve feljogosít 1 39 január — február hóban tartandó ajándékkakcióknban való részvételre

Felakasztotta magát egy sikkasztó szász községi bíró

Fogaras, febr. 25. Wagner Mihályt, Barcut község volt szász bíráját felakasztva találta lakásán. Az öngyilkosság oka az, hogy a fogarasi törvényszék a bírót elítélte közpénzsikkasztás miatt.

Táblai hírek

Három Tarján községbeli fiatalember összeállott, bandát szervezett és elhatározták, hogy ezután „könnyebben” fognak élni. Ugy tervezték, hogy végig fosztogatják a környék lakosságát és lesz pénzük, enni valójuk bőven. Az első betörést Majoros Józsefnél követték el, amikor a banda két tagja Babau Iosif és Tabára Ambrosie 20 éves legények az udvaron örököltek, míg Nilghet Eremie 19 éves fiatalember behatolt a lakásba és négy nagy darab szalonát elloptott. A szalonnán azután megosztottak. A csendőrök elfogták őket és a három fiatalember bíróság elé került. A törvényszék Nilghet Eremiat négy hónapi fogházra ítélte, a társait felmentette. — Nilghet felebbezett az ítélet ellen. A tábla azonban elutasította a fiatalok betörő felebvezését.

Buzlea Pavel Buzuc községbeli lakos nem tett tulságosan éles különbséget a köz- és magántulajdon között és a szomszédja, Bitis Craciun földjéről kezdte elszállítani a szénát. — Amikor Bitis észrevette, hogy Buzlea rendszeresen szállítja a szénáját, megállította és felelősségre vonta, majd követelte, hogy adja vissza neki az elszállított szénát. Buzlea azonban nem mentegette magát, hanem erélyes hangon visszaválaszolt és pofon vágta Bitist. — Az ügyészség vádat emelt ellene és a törvényszék egy havi fogházra ítélte. Buzlea felebbezett, a tábla azonban helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

Súlyosan elítéltek a bucaresti robbanásnál letartóztatott egyéneket

Bucaresti, febr. 25. A fővárosi katonai törvényszék első tanácsa Dumitriu ezredes elnökletével ma hirdetett ítéletet a Capitan Oarca uccában történt robbanás alkalmával letartóztatott összeesküvők ügyében. A vádirat szerint a vádlottak a közrendre veszedelmes tiltott szervezkedésben, cím és jogbitorlásban vétkesek. A vádképviselőt Atanasiu őrnagy-ügyész látta el. A katonai törvényszék, Mihailescu Victort 8 évi, Achim Mircea és Stroescu Alexandru diákokat in contumaciam 6 évi, Berechet Ioan sofört, Chirila Nicolae és Cus-tura Ioan munkásokat 1—1 évi Demetrescu Alexandru diákok és dr. Budu Alexianu ügyvédet szintén 1—1 évi elzárásra ítélte. Dumitru Popescu mérnököt, Dumitru Iont és Gh. Popescut a törvényszék felmentette.

Franciaország hétfőn elismeri a Franco-kormányt

62 szótöbbséggel bizalmat szavazott a kamara Daladiernek

(Páris.) Daladier francia miniszterelnök pénteken délután bejelentette a francia képviselőházban, hogy a hétfői államtanácsban javasolni fogja a Franco kormány elismerését. A miniszterelnök bejelentése után megindult a vita majd Daladier felvetette a bizalmi kérdést. A Kamara 323 szavazattal 261 szavazat ellen-

nében bizalmat szavazott Daladier kormányának. Az eredmény kihirdetése után a kamara keddig napolta el az üléseit.

(Burgos.) Jordana nemzeti külügyminiszter pénteken este ismét tárgyalta Berard szenátorral. A tárgyalások eredményeiről hivatalos jelentést nem

adnak ki. Erre minden valószínűség szerint hétfőn kerül sor. A francia külügyminiszterium egyik magasrangú tisztviselőjének nyilatkozata szerint ez volt az utolsó tárgyalás, amely Jordana és Berard között lezajlott. A megbeszéléseknek állítólag meg volt az eredményük.

Hétfőn nincs általános munkaszünet

A nagyváradi rendőrség rendelete az alkotmány évfordulója alkalmából

A nagyváradi rendőrközség a hétfői, február 27-i, az új alkotmány kihirdetésének egy éves évfordulója alkalmából rendezett nemzeti ünnepre vonatkozóan a következő rendeletet adta ki:

1. A város fellobogóztatása, a rendőrségnek a zászlók elhelyezése és nagyságára vonatkozó 1937. ápr. 22-én 15389. sz.

alatt kiadott rendeletének megfelelően.

2. Az üzlettulajdonosok és a lakosság a kirakatokba és ablakokba kihelyezik Öfelsége, II. Károly király és Mihály nagyvaja képét, szépen feldisítve és este kivilágítva.

3. A belügyminiszterium 3679—1939. számú rendeleté-

nek megfelelően a közhivatalokban ezen a napon szünetel a munka, míg a kereskedelmi és ipari vállalatok egész nap nyitva tartanak.

4. A rendőrség felszólítja a közönséget, hogy a rendelkezéseknek maradéktalanul tegyen eleget, hogy az ünnepség illő fényben legyen.

Németellenes tüntetés Varsóban

Varsó, febr. 25. A lengyel főváros uccáin pénteken délután több ezer főből álló tömeg — közöttük sok diák — vonult fel és tüntetett a danzigi nemzeti szocialista hatóságok magatartása ellen. Kifogásolták a danzigi hatóságok lengyelelles intézkedéseit. A tüntető tömeg a német nagykövetség elé akart vonulni, ebben a szándékában azonban a rendőrség megakadályozta.

Staislask Janicki, lengyel képviselő a Seimben beszédet mondott és ebben tiltakozott a danzigi intézkedések ellen és követelte, hogy vessenek véget az ilyen kihívásoknak. Kérte a lengyel kormányt, hogy lépjen közbe és Danzigban zárassa be azokat a kávéházakat, amelyek ablakaiba ilyen feliratu táblákat tettek ki: „Kutyáknak és lengyeleknek tilos a bemenet”.

Majomarcu, hatujju szörnyszülött

Craiova, febr. 25. Ioana Stocan craiovai asszony tegnap egy szörnyszülöttnek adott életet. Az ujszülöttnek hiányzottak a fülei és a szájpadrása, — arca teljesen majomszerű, mindkét kezén és a jobb lábán hat-hat ujj volt. Mivel táplálkozásra képtelen volt, tíz órával megszületése után meghalt. Orvosi körökben igen nagy érdeklődés nyilvánul meg a szörnyszülött iránt.

Megszűnt a romániai SZOCIÁLIS INTÉZET

Néhány szó a volt Társadalomkutató Intézet jelentőségéről

Az újságok csak pársoros, rövid hírből számoltak be a Román Szociális Intézet legutolsó közgyűléséről, melyen az intézet — D. Gusti tanár javaslatára — kimondta feloszlását és elhatározta beolvadását a nemrég létesített Román Társadalomkutató Intézetbe. Ez utóbbi intézmény a társadalmi munkaszolgálat kereteiben fogja tevékenységét kifejezni s így a RSZI beolvadása mélyebb jelentőséget nyer. Tudnivaló u. i., hogy az 1919-ben megalakult R. Sz. I. a Gusti által alapított román reformtársaság utóda s így a román polgári reformmozgalom egy csoportjának szellemi letéteményese volt. A reformmozgalomnak intézeti alakulása, majd pedig a társadalmi munkaszolgálat szervével való egyesülése kifejezésre juttatja a román polgári értelmiség egy részének útjait, a militáns reformcsoportosulástól az új román államforma szociálpolitikai szervéig.

A „társadalomkutató és reformtársaság” 1918-ban, Románia legválságosabb napjaiban, a moldvai visszavonulás idején alakult. Kezdeményezői azok a román értelmiségiek voltak, akik a nagy társadalmi átalakulások között, reformok hozatalával szerették volna elkerülni az 1888-as és 1907-es események megismétlődését. Taggyűléseikben célkitűzéseiként leszögezték, hogy tanulmányozni fogják a romániai valóság összes megnyilvánulásait s e tanulmányok alapján társadalmi reform-tervezeteket fognak kidolgozni, melyek megvalósításáért harcolni is készek. Továbbá feladatuknak tekintik a tömegek szociális nevelésének előmozdítását is.

E programponatok után megítélve, a reformtársaság, melynek gyökereit a háború kiváltotta társadalmi erjedésekben és a fiatal Nagy-Románia megismerésének szükségességében kell keresnünk, egy népi szemlélettel rendelkező csoportosulás képét mutatja. E jellemzést egyébként az említett felhívás egy másik kitétele teljes mértékben alá is támasztja, mikor ezeket nyilvánítja: „a társaság összeinte demokratikus szelleműtől van áthatva, mert tudja, hogy a hatalom lentől (a népből) származik...”

Azonban a román polgárság sajátos történelmi kialakulása és pályafutása tükröződik vissza abban a körülményben, hogy a társaság rövid működés után, 1919-ben Román Szociális Intézetté alakult át, melynek munkatervéből már kimaradt a harcok reformszemlélet helyett a mindenkori kormányzatok munkájá-

nak kutatásokkal való elősegítését tűzi ki feladatául. A román polgárság feltörő szakasza ez időben csak a múlt emléke már. A reformtársaság megalakulása a polgárság hatalmi érvényesülésének idejére esik, amikor is tevékenysége a hűbéri csökevények eltakarítására szorítkozhatott volna. E feladatkörnek beöltésére azonban, éppen emiatt nem kerülhetett sor. A R. Sz. I. működése — e körülmények folytán — csupán elméleti, dokumentatív sikon mozgott.

Igy is a R. Sz. I. léte, főleg fennállásának első éveiben, — gerjesztőleg hatott a román társadalmi életre. Az intézet előadássorozataival felszinen-

tartotta az időszerű szociális, politikai problémákat s szóhoz juttatta a román értelmiség legjobbjait. Az intézet ugyanakkor a dunamedencei népek közeledésének romániai elharcosa volt, egyebek közt alkalmat adva Jászi Oszkárnak nézetei kifejtésére. Szemléltetőnek itt adjuk az intézet főbb előadássorozatainak témáját és az előadók neveit. Igen átfogó és nívós előadások hangzottak el Románia alkotmányáról, kül- és kulturpolitikájáról stb. Előadók oly felkészültségű tudósok s politikusok voltak, mint Rădulescu-Moșu, Virgil Madgearu, D. Gusti és mások. Az intézet ezenkívül havi szemlélet-jelente-

Hogyan lehet csökkenteni a gyermekek bűnözési hajlamát?

Óh szabad, nagy játszótér! Gyermekkor fényes emlékei merülnek fel, egy szerény, de figyelemreméltó újsághír elolvasása nyomán: A dorthmouthi fiatalok bíróságának tárgyalásán a következő érdekes megállapítást tette az egyik tisztviselő, aki a próbaidőre bocsátott fiatalok felügyeletével volt megbízva:

„Két oka van annak, hogy az elmúlt hat hónapban egyet lenegy fiatalok sem került a bíróság elé: új házak épültek és új játszótér létesült. Évtizedes működésem alatt ezer meg ezer eset megfigyeléséből vonom le azt a tanulságot, hogy a fiúk, ha nincs alkalmuk játszani, bűnözésre hajlanak”.

Tudományos megállapítások és gyakorlati tapasztalatok eredményein kívül, érzéseink és emlékeink is alátámasztják e vélemény helyességét.

A játék életszükséglete a gyermekeknek, falovacska, játékbaba, képeskönyv, építő-kocka és más ezernyi apró tárgy ismerteti meg vele különböző fogalmakat, ezekkel játszva szokik hozzá apró műveleteken keresztül a munkához. Minden teljesítmény nagy örömet jelent, már a legkisebb emberke is állandóan foglalkozkodik, fáradhatatlan teszt-vesz reggelről estig. Akkor legboldogabb, ha komoly munkában is segíthet, ha ugyanazt teheti, amit a nagyok. Játszva dolgozni, játszva tanulni öröm, a munka csak akkor válik teherrel, ha mértéken túl kell végezni. A legtöbb játékhoz és munkához minél nagyobb helyre, minél nagyobb játszótérre van szüksége a gyermek-

nek. Nyáron több alkalom nyílik, a kis lakásban selymőző gyermek is könnyebben hozzá juthat szabad játszótérhez, ha máshol nem, az utcán kószálhat, vagy a szomszéd kertjében futkározhat. Az iskolában milyen jó, milyen feledhetetlenül kellemes hangja van az 1 perc szünetet jelző csengőnek. Az iskolaudvaron nem kell elhallgatni a mondani-valót, nem kell fegyelmezetten egy helyben ülni, szabadon csenghet a szó, vidáman játszhat a gyermekcsereg. Talán jobban emlékszem még ma is az iskolaudvaron tanult versekre, mint a komoly tantee-

Mi az az X gáz?

A világ legborzalmasabb erejű hadigáza Amerikában

A New-York Herald újabb tudományos felfedezéséről számol be az alábbi cikkben:

„...Henry Lichter amerikai vegyészmérnök, a hadigázok legkiválóbb ismerője újfajta hadigázt állított elő. Készítményének a „GAZ X” nevei adta. Ennek a gáznak a hatása a legborzalmasabb. A kísérletek alkalmával kitént, hogy a gáz mindenfajta anyagot formálisan megsemmisít. A gáz hatása nyomán a vas és acél elmalik. min ha vaj lenne. A szerves élet pillanatok alatt

pusztul el és a csontok megszenesednek a hatása alatt. A gáz ellen halálatannak bizonyul a legkitűnőbb gázmaszk is. A vegyészmérnök az újfajta hadigázt az Egyesült Államok kormányának ajánlotta fel azzal a céllal, hogy így az USA sakkban tudja tartani más államok hadikészülődését. A felfedező azt kívánja elérni, hogy a borzalmas erejű gáz lehetetlenné tegye mindenfajta háborús konfliktus kitörését...”

A „HORIA” KIVONAT

használ hűlés, idegesség, nátha, reumatikus fájdalmas betegségek ellen.

tett meg, könyvtárai és fiókokat létesített, melyeken keresztül jelenősen hozzájárult a szociális szellemnek román értelmiségi körökben való elterjedéséhez.

Azt már láttuk, hogy D. Gusti pragmatikus tudomány felfogása következtében az intézet alapvető feladatának tekintette a kormányzatok törvényhozó tevékenységének tudományos alátámasztását. E szemszögből nézve a Román Szociális Intézetnek beolvadása következetes lépés, amely azonban kétségtelenül semlegesíti az intézet és általa képviselt reformirányzat eredeti jellegét.

remben hallott sok más hasznos tudnivalóra.

Még egy, a témakörbe illő gyermekkori emlék jut eszembe. Barátnőm szülei kertestelket vettek, házat akartak építeni. Nagy boldogság volt számunkra naponta a kertben, de főleg a nagy üres ház helyen játszani. Már hordták a termésköveket, téglákat és a közhalmazok voltak számunkra a legjobb bujdoska helyek, a legkitűnőbb terep sok más játékhöz. Aztán felásták a földet, kivájták a pincét és napról-napra épültek a folyosók, szobák, más helyiségek. Csodálatos volt számunkra, ahogy a nagy szabad üres tér sok kisebb szabályos helyiséggé oszta beleszorult egyetlen háztömbbe. Csodálatos és szép volt, amíg felépült, de amikor kész lett a ház, szomorúan sirattuk elvesztett kedves játszóhelyünket.

Április 30-ig minden vállalat köteles kifizetni alkalmazottai gázárlarcát

A összeget a munkásbiztosítónál kell befizetni és azt az alkalmazott 6 részletben fizeti vissza

Megírtuk, hogy a Monitorul Oficial január 30-án megjelent 24-ik számában közzétett rendelet törvény értelmében a közintézmények és magánvállalatokat kötelezik, hogy alkalmazottaik számára gázárlarcot szerezzenek be. A rendelet törvényt és annak végrehajtási utasítását most közzétettük meg a helyi betegsegélyző pénztárakhoz, a magán-, ipari és kereskedelmi cégeknek ugyanis oda kell eljuttatni a gázárlarc megrendeléseket. A törvény szerint a vállalatok legkésőbb április 30-ig kötelesek megrendelni a gázmaszkokat és a megrendeléssel egyidejűleg le kell fizetniük a darabonkénti 600 leies vételárát is, amely összeget majd min-

mum hat hónap alatt vonják le alkalmazottaik fizetéséből, havi részekben. A törvény szerint gázárlarcot kell rendelni a vállalat tulajdonosa is, ugyancsak minden alkalmazott, aki a betegsegélyző pénztárnál biztosítva van. A gázárlarc csak a vételár teljes kiegyenlítése, illetve levonása után megy át a vevő tulajdonába. Minden alkalmazottnak rendelkeznie kell gázmaszkkal akár mozgósítható háboru esetén, akár nem. Hogy a gázárlarcot a tulajdonos lakásán, vagy annak munkahelyén kell készenléiben tartani, erre vonatkozólag még semmi utasítás nem érkezett a betegsegélyzőhöz.

A nagyváradai Betegsegélyző körlevele a gázárlarc kötelező beszerzéséről

A gázárlarc kötelező beszerzése ügyében a központtól kapott utasítás alapján a nagyváradai Betegsegélyző Pénztár igazgatósága az alábbi körlevelet intézte az összes nagy és kis magánvállalatokhoz, amelyeknek alkalmazottjai a pénztár tagjai.

„A gázárlarcok beszerzéséről szóló törvény második szakasza alapján az összes bármilyen fajta ipari üzemek és kereskedelmi vállalatok, bármilyen természetű társaság, vagy egyéni cég alakjában működjenek is — kötelesek beszerezni, vagy megrendelni legkésőbb 1939 április 30-ig a teljes személyzetüknek szükséges gázárlarcokat a mozgósítható, vagy nem mozgósítható munkaadókat és alkalmazottakat beleértve.

Az összes ilyen vállalatok kötelesek megrendeléseiket a központi Betegsegélyző Pénztárhoz vagy fiókjaihoz intézni, a légvédelmi irodákhoz és legkésőbb a fenti időponlig kötelesek a megrendelt árlarcok egész értékét deponálni.

Ennek folytán felkérjük a nagyváradai, vagy bukaresti székhellyel rendelkező érdekelteket, készítsék el a kimutatást a szükséges gázárlarcok pontos számának megállapítása végett, egyidejűleg pedig nyújtsák be a megrendeléssel együtt a gázárlarcok vételárát is, egy-egy gázárlarc ára 600 lei.

A vállalatok és munkaadók kötelesek alkalmazottaik részére előlegezni a szükséges összeget, amelyet fizetésükből 6 egyenlő részletben vonnak le.

Az alkalmazottak csak a teljes vételárnak a munkaadóval szembeni kiegyenlítése

után válnak a gázárlarcok tulajdonosává.

Azok a vállalatok és társaságok, amelyek a rendelet törvény megjelenése előtt már megrendelték, vagy beszerezték a szükséges gázárlarcokat kötelesek ezt a légügyi és tengerészeti minisztérium ellenőrző szervei előtt a szükséges bizonyítvánnyal igazolni.

Fényképpel látják el Biharmegyében az italmérési engedélyeket

Március 6-án kezdődnek a jelentkezések

Ismeretes az a miniszteri rendelet, amely kötelezővé tette, hogy mindazokat az italmérési engedélyeket, amelyek poharankénti kiszolgálásról vannak kiállítva, fényképpel kell ellátni. A rendeletre vonatkozólag tegnap megérkezett a pénzügyminisztériumból ennek a törvényrendeletnek a végrehajtási utasítása is. — A 89.792—939. számú rendelkezés értelmében a poharas kíméreszt italmérési engedély tulajdonosok kötelesek két 5—5 cm. nagy fényképpel — amelyet aláírásukkal kell ellátni, — jelentkezni a pénzügyigazgatóságon. A rendelet csak a városi italmérőkre vonatkozik és a jelentkezések sorrendje a következő:

Március 6-án az első kerületi italmérők tartoznak jelentkezni A—M betűig.

Március 7-én az első kerületi italmérők N—Z-ig.

Március 8-án a második kerületi italmérők A betűtől M. betűig.

Tejeskávé
mindenkinek és
mindennap
Kneipp
Franck

Az állami, városi, községi vállalatok kötelesek e célból az új költségvetésben előirányozni a szükséges összegeket.

A törvény elleni kihágások büntetése (15. szakasz) 2000—10.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel a 10 alkalmazottnál kevesebbet foglalkoztató vállalatok, 10—50 ezer lejig terjedő pénzbüntetéssel a 10—500 alkalmazottat foglalkoztató vállalatok, 20—200 ezer lejig terjedő pénzbüntetéssel az 500-on felüli alkalmazottat foglalkoztató vállalatok. A bírságok a Banca Nationalában a légvédelmi alap javára fizetendők be. Viszsaesés esetén a büntetés az első bírság ötszöröse és a vállalat bezárása.

A körlevelet Vasca igazgató és Donocea ügyosztályfőnök írták alá.

Eddig tart a Betegsegélyző pénztár körlevele. A pénztár

azonban pót-felvilágosításokat kért: elsősorban mi történik a szezon-munkásokkal, akik jelenleg nem állnak alkalmazásban, másodsorban pedig ki viseli a gázárlarcok költségeit a fizetés nélküli tanoncok után?

A törvény sem kor, sem nem szerint nem tesz különbséget: mindenki, aki a Betegsegélyző tagja köteles a gázárlarcot megvenni.

Bikavásár

Bihardiószege

március 7-én lesz megtartva. Felhajtásra kerül 15 fehér és 60 siementhal bika.

Március 9-én a II. kerületi italmérők N—Z-ig.

Március 13-án a harmadik kerületi italmérők A—M-ig.

Március 14-én a harmadik kerületi italmérők M—Z-ig.

Március 15-én a szalontai 16-án pedig a belényesi italmérők kötelesek jelentkezni a nagyváradai pénzügyigazgatóság szeszügyosztályán.

A két, előírt módon aláírt, fényképpel, valamint a

személyazonossági igazolványukkal.

Azok az italmérők, akik törvényesen elismert helyettes tartanak alkalmazásban, ennek a helyettesüknek a két fényképét is tartoznak bemutatni. Az egyik fényképet az italmérési engedéllyel helyezik el, megfelelő pecséttel ellátva, a másik fénykép pedig a pénzügyigazgatóság szeszügyosztályán marad.

Különös bosszu

KÜLÖNÖS módon állottak bosszu Várad egyik külvárosának lakói a közelükben lakó szülésznőn. A legutóbbi egészségügyi offenzíva során a szülésznő a főorvosi hivatal ellenőrzéssel bízt meg és bizony az ő uimutatásai alapján a hatóságok nagyon sok dísznőül és higiéniai célokat hiányosan szolgáló más helyiség lebontására adtak utasítást. A környék lakói bosszu esküdtek. A szülésznő fér

jével — egy állami tisztviselővel együtt — ujonnan épült házban lakik, amely csak nem régebben készült el és ragyogott a friss vakolattól. A hét egyik napján azután arra ébredtek a házigazdák, hogy a friss vakolat eltűnt és az ujonnan festett házat vastagon fedi a szennyes váladék. A szülésznő és férje a rendőrségen lettek feljelentést az ismeretlen házigazdák ellen.

Világcsoda lesz

a newyorki világkiállítás

Newyorkból jelentik: Imbár alig több, mint két hónap választ el a newyorki Világkiállítás megnyitásától és Grover Whalen, a kiállítás felhatalmazott vezetője ma reggel közölte egy sajtóértekezlet folyamán a végleges műsort, a terveket és számokat, amelyek a kiállítást messze az összes eddigi hasonló esemény fölé emelik.

Meszebeli számok.

A végleges költségvetés, azaz a kiállítással kapcsolatban felmerülő kiadások összege 155 millió dollár, majd 30 millióard lei. A kiállítás területe 5000 hektár. Az eredeti tervek szerint a kapuk 185 napig maradnak nyitva s ez alatt az idő alatt a szervezők nem kevesebb, mint 60 millió látogatóra számítanak, főként az Egyesült Államok területéről, de a külföldről is remélnék 1,000.000 vendéget.

Maga Theodor D. Roosevelt elnök fogja megnyitni a kiállítást április 30-án. Az ünnepségen mind a 62 résztvevő nemzetet képviselni fogja vagy egy kiküldött magasrangú államférfi, vagy a követ, néhány esetben maga az államfő. Ez az első nap lesz valószínűleg a legpompásabb, a legképrázatosabb. Népünnepek, kórusok, felvonulások, amerikai és külföldi kaonai szemlék fognak lezajlani e napon, előrelát hatóan nem kevesebb, mint egymillió néző előtt.

Állandó ünnepségek.

A műsort úgy szerkesztették meg, hogy kivétel nélkül minden délutánra esik egy főünnepség, amelyet a „Béke Udvarában” tartanak meg. Ez ünnepségek során opera- és balettelőadások, kórusok, zenekarok, híres színtársulatok fognak fellépni és bemutatják minden kor, minden nemzet zene-, tánc- és színpadi művészetét.

Az első tíz nap alatt a teljes keleti amerikai flotta 150 hadihajó 40.000 főnyi legénységgel a Hudson folyón fog horgonyozni s a tengerészek különleges gyakorlatokat fognak bemutatni.

Később legalább hetenként kétszer „különleges napok” szerepelnek a műsoron, így repülőnap, cukor- és csokoládénap, táncverseny-nap, golf-nap, bűvészek napja stb., stb. Ezen felül mind a 62 nemzet kapott egyegy napot, mely az ő jegyében fog eltelni.

A kongresszusokat, amelyeket a kiállítás területén fognak megtartani, meg sem lehet számolni. Minden hivatás és mesterség Newyorkban tart találkozózt ez évben. A táncmesterek s a rikkancsok csakugy a kiállításon tartják meg összejöveteleiket, mint a csirke-

nyésztők, mint a „sportegyletek”, mint a kiskereskedők, vagy a nagybankárok és a biztosítótársaságok.

A nők paradicsoma.

A nők számára valósággal paradicsom lesz a kiállítás. Külön női pavilont nem emeltek, ez azonban készakarva történt. A vezetők, igazi amerikai befogás szerint a „felesleges megkülönböztetés” ellen döntöttek. Ellenben a legdrágább és legköltségesebb épületek és bemutatók azok lesznek, amelyek elsősorban a hölgyeket érdeklik.

A „Divatcsarnok” 30 millió dollár értékű ruhát és más öltözködési cikket állít ki, nem feledkezve meg a selyemharisnyákról, kalapokról, kesztyűkről, táskákról, stb. sem.

A „Szépiptók Háza” be fogja mutatni a szépiptók egész történetét, mindazokat a szereket és eljárásokat, amellyel a világ kezdete óta a hölgyek hozzájárultak a természet alkotásához és tőlük telhetően korrigálni igyekeztek azt. Természetesen a hangsúly a mai napon lesz. Haj-, arcbőr-, kéz-, bőrápolás, mindez bemutatásra kerül, részint élő modelleken, részint rövid filmekben.

Az „Ékszer Házban” éjjelnappal detektívek fogják őrizni az 5 millió dollár értékű drágaköveket és gyöngyöket, amelyeket a bányatársaságok és nagy ékszerészek állítanak ki. Ugyanitt látni lehet majd

az ékszerkészítés, a gyémántmeiszés, stb. minden titkát is.

A hölgyek azonban, ha óhajtik, komolyabb dolgokkal is foglalkozhatnak. Külön épületet emelnek a Gyermek Világnak, hol a gyerekek kipróbálhatják valamennyi létező játékot, szórakozásokat, de ugyanakkor bemutatják az észszerű nevelés kérdéseit és megoldásait.

„Egészség, Tudomány, Orvos” ez a neve egy másik épületnek, mely a tudományt óhajtja közelebb vinni a közönséghez. Népszerű és könnyen érthető formában ábrázolják itt a legújabb tudományos felfedezéseket, azok gyakorlati alkalmazását és a szabályokat, amelyek szerint mindennapi életünket egészségessebbé tehetjük.

Egyik legértékesebb része a kiállításnak a 60 méter átmérőjű óriás gömb lesz, melynek belseje a „Holnap Világát” fogja ábrázolni. Nem utópiáról van szó, de arról a valószínű módokról és formákról, amely szerint és amelynek közepette élni fog a jövő század városa.

Az egész világ konyhája.

A statisztikusok máris kiszámították, hogy a valószínűség szerint minden egyes látogató hét órát fog előlenni a kiállítás területén. Hét óra alatt az emberek átlagban kétszer esznek különösen a szabad levegőn s oly ünnepnapon, mint ami-

nőt a kiállítás látogatása jelent. Ez tehát a 60 millió látogató számára 120 millió étkezést jelent, valószínűleg a legnagyobb étkezési problémát, melyet valaha meg kellett oldani.

E problémának megfelelően a kiállítás területén nem kevesebb mint 80 vendéglő fog állni. Ezeknek jóval több mint a fele hatalmas üzem lesz a tömeg számára, míg egy tőredéke kisebb és igen drága luxushelyiségekből fog állni.

A vendéglők között természetesen az amerikai üzemek fognak szerepelni legnagyobb részt, de majdnem mindegyik valamelyik vidéki konyhát képviseli, ahol „tájszólásban” fognak beszélni a sülték és az édességek. Nagy divatja lesz az éneklő pincérnek, aki minden táll mellé elénekli annak a tájnak híres dalait, ahonnan származnak mindketten.

A külföldi éttermek külön látványosságot jelentenek. Aki szorgalmasan látogatja a kiállítást, az hat hónap alatt megkóstolhat majd minden ízt, amit ember idáig kitalált. Különösen vonzóan ígérkezik a japán vendéglő, melynek épülete Shanto-szentélyt ábrázol s amelyet valódi japán kert övez, e különös terméke a kertművészeinek, mely oly vonzó a nyugati ember számára. A kiszolgálást Japánból külön e célra érkező fiatal leányok fogják ellátni kimonóban. A japánon kívül számos más exotikus konyhát is élvezhet majd a látogató, délamerikai, mexikói, a nyugatindiai bennszülöttek ételait: mindent amit valahol nemzet vagy törzs eszik — kivéve a kannibálokat.

Gafencu külügyminiszter nagyfontosságú nyilatkozata a Balkán-konferencia után

Bukarest, febr. 23. A Balkán szövetség külügyminisztereinek zárótanácskozásáról kiadott közlemény felolvasása után Metaxas görög miniszterelnök és külügyminiszter, Saracoglu török külügyminiszter és Markovics-Czinczar jugoszláv külügyminiszter nyilatkoztak a sajtónak, majd Gafencu külügyminiszter a következő kijelentést tette a jelenlevő újságírók előtt:

— Csupán néhány szót akarok hozzátenni kiváló kártársaim nyilatkozatához. Közleményünk, amelynek szövegét végighallgatták, csak rövid és vázlatos tartalmát jelenti a folytatott megbeszéléseknek. Ezek a tanácskozások, amelyek előre megállapított, részletes program alapján folytak le, lehetővé tették számunkra, hogy ezúttal is a mai nem érdekeltlen időkben és körülmények között, újlag megállapítsuk nézeteink, felfogásunk s

érzéseink tökéletes egységét. Nem akarom elhallgatni s azt hiszem ebben kártársaim is egyet értenek velem, hogy megbeszéléseinket a derűlátás jellemezte. Természetesen tisztában vagyunk a helyzet komolyságával, úgy véljük azonban, hogy egyes megnyilatkozásokban — és ezek sorába kell helyezni néhány vezető államférfi beszédét is — a kibontakozás és a feltisztulás jelét fedezhetjük fel. Amikor kibontakozásról és békéről beszélünk, elsősorban azokra a népekre gondolok, amelyek az utóbbi időben egészen közelről ismerték meg a háboru borzalmait és igazságtalanságait. Reméljük, hogy a lavasz a napsugarakkal együtt elhozza Spanyolországba is a béke boldogságát.

— Hajlandók vagyunk eszközzeinkhez képest segíteni a spanyol népet abban, hogy be-
kösse sebeit és visszanyerje

életerejét. Ezek után, uraim, meleg köszönetemet fejezem ki kitűnő kártársaimnak azért a nagylelkűségért, amellyel megengedték elnöküknek, — hogy felhasználja bölcseségüket és nagy politikai tapasztalatukat. Metaxas miniszterelnök, valamint Saracoglu és Markovics-Czinczar miniszter urak minden biznnyal ki fogják fejezni kormányuknak és nemzetüknek azt az őszinte hűségét s ragaszkodást, amely Romániát a vele baráti és szövetséges Görögországhoz, Törökországhoz és Jugoszláviához fűzi. Ezzel a Balkán-szövetség állandó tanácsának hetedik értekezletét berekesztém.

Gál-féle román-magyar és magyar-román szótár mindenkinek nélkülözhetetlen — csak 25 lei. Kapható lapunk kiadói hivatalában.

Tömegesen bocsájtják el Pozsonyban a magyar alkalmazottakat a szlovákok

Pozsony, febr. 25. A szlovák kormány utasítására a pozsonyi városi villamosmű 36 magyar származású munkását és tisztviselőjét, akik már évtizedek óta a villamosmű alkalmazásában voltak elbocsátották állásukból. A hatóságok intézkedésére ezenfelül számos

kiutasítás történt. A pozsonyi magyarság körében a szlovák kormány magyarellenes intézkedése nagy felháborodást váltott ki.

Az egyik prágai jelentés arról számol be, hogy a cseh parlamentet felosztatják és négy tagú kormánybizottságot

alakítanak.

A Husztról érkező jelentések szerint az első kárpátaljai parlament gyűlését március 9-ére hívták össze. A Lidove Noviny értesítése szerint Révay miniszter Karmasin államtitkár társaságában a közel jövőben Berlinbe utazik.

Új Hungarista Párt-ot alakítanak Magyarországon

Budapest, febr. 25. A Pesti Ujság jelentése szerint Rátz Kálmán magyar országgyűlési képviselő pénteken délnél ille-
tekes tényezőkkel közölte, hogy Hungarista párt néven

új pártot alakít, amely alkotmányos uton, parlamentáris eszközökkel kívánja szolgálni a népi demokrácia gondolatát. Az új párt megalakítását a parlamentben is bejelentik. Tár-

gyalások folynak a felosztatott nyilas párt képviselő tagjaival, hogy lépjenek be ebbe az új pártba. Maga Rátz is a betiltott párt képviselő tagja.

Felmentette a tábla a szerelmes ácssegédet

Házasságszédelgésért előbb kell feljelentést tenni nem amikor már a viszonynak jelei mutatkoznak

Nagyvárad, febr. 25. Zigarú Tigler Joan, Pálfalva községbeli ács segéd hosszabb időn keresztül udvarolt Boros Julia odaváló 17 éves leánynak. Az udvarlásnak azonban nem házasság, hanem bűnügyi feljelentés lett a vége. A feljelentés szerint a fiatal ember nap mint nap eljárta hozzájuk és 1936 nyarán, egy alkalommal, amikor kikísérte az udvarra, erőszakoskodni kezdett vele.

A fiatal ember azután megígérte, hogy el fogja venni feleségül és megkérte, hogy ne mondja el senkinek, hogy mi történt. A fiatalok a házassági ígéret alapján továbbra jóban voltak, a barátságnak azonban később jelei kezdtek mutatkozni. A fiatal ember, ekkor elhagyta a leányt, aki 1938 januárjában megtette a feljelentést az ács-segéd ellen és 50.000 lei erkölcsi kártérítés

megítélését kérte. A feljelentés a szatmári törvényszék elé került. A törvényszék azonban elutasította a keresetet. Fellebbezés folyán a tábla foglalkozott az ügygel. A tábla megállapította, hogy a szóban forgó bűncselekmény csak magánvádra üldözendő és az, mivel az előírt időn túl történt a feljelentés — elévült. Ezen az alapon helybenhagyták a törvényszék ítéletét.

A nagyváradai cipőgyári munkások nagygyűlése

A Munkáshon nagyterme zsúfolásig megtelt a különböző cipőgyári munkásokkal a cipőgyári munkások tegnapi nagygyűlésén. A vezetőség beszámolt a bérkonfliktusok mikénti állásáról, amelyet a munkásság nagy érdeklődéssel hallgatott végig. A munkásság sorából többen felszólaltak, hangsúlyozván a sérelmek özönét. Nincs elegendő szellőztető, nincsenek öltözők, nem egy gyárban fordul elő, hogy a férfiak a nőkkel közösen vetkőzzenek. Hiányoznak a mosdók és még sok higiéniai követelmény, ami miatt a munkásság egészsége a legnagyobb veszedelemnek van kitéve.

Azután ismertették a munkásság bér-sérelmeit, vannak munkások, családapák és anyák, akik nem keresnek többet szezonban sem 300—400 leinél, ami átlag nem tesz ki

többet, mint 150-200 leit, mert legjobb esetben is 6—8 hónapot dolgoznak egy évben.

A felszólalások után a vezetőség felhívta a gyűlést, hogy a testvériesség hassa át a

munkásokat egymás iránti ügyekben és az új céh szervezeti törvényt használják ki saját helyzetük megjavítására, amire a törvény lehetőséget nyújt.

A gyűlésen szép számban megjelent munkások elhatározták, hogy e hó 26-án vasárnap délelőtti 10 órai kezdettel gyűlést tartanak, ahova meghívják minden munkástársát.

Tükör előtt állva lőtte főbe magát egy karánsebesi orvos

Temesvár, febr. 25. Pénteken reggel a tükör előtt állva, főbelőtte magát Karánsebesen dr. Ernst Gyula ismert nevű 50 éves orvos. Mint megállapították, az orvos előbb még hatalmas adag morfiumpot is vett be, hogy annál biztosabb legyen a halála. Tettének oka ismeretlen, bár bucsulevelet hagyott hátra a rendőrségnek,

az ügyészségnek és Budapesten lakó unokahugainak. Végrendeletében százezer leit hagyott a zsidó temetkezési intézetnek. Meghagyta azt is, hogy teljesen egyszerűen, minden pompa nélkül, a temető fala mellett, jeltelen sirba temessék. Dr. Ernst Gyula családjában nem ez az első öngyilkosság.

Felbontották az elhunyt XI. Pius pápa végrendeletét

Vatikánváros, febr. 25. A nemrégiben elhunyt XI. Pius pápa végrendeletét pénteken nyitották fel. Az elhunyt pápa a Szentszékre s így utódjára hagyta mindazokat az értékeket, amelyeket mint pápa adományok, vagy hagyatékok formájában kapott. Személyes vagyonából családjának és az őt szolgáló személyzetnek hagyott örökséget, a többi pedig jótékonycélokra adományozta.

9 állam adott utazási kedvezményt a mezőgazdasági kiállítás alkalmából

Utazási és vízumkedvezmények a budapesti mezőgazdasági kiállításra

Tekintettel arra a nagy érdeklődésre, amely az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által március 22—27. napjain Budapesten rendezendő negyvennyolcadik országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár iránt a külföld részéről megnyilvánul, a rendezőbizottság minden lehető megtett az irányban, hogy a kiállítás külföldi látogatói minél könnyebben és kényelmesebben, valamint minél kisebb költséggel utazhassanak a kiállítás megtekintésére. Ennek értelmében 9 állam területén különféle, 25—50 %-ig terjedő utazási és hazai vízumkedvezményt eszközölt ki a rendezőség, amelyeket a kiállítási igazolványok alapján bárki igénybe vehet.

A kiállítás alkalmából március 12-től 27-ig a kiállítási igazolvány és az utlevél felmutatása mellett vízum nélkül lehet Budapestre utazni. A vízumot utólag 2.50 P. kezelési költség lefizetése mellett kell megszerezni, a kiállítást megelőzően a külföldiek ellenőrző országos központi hatóság nál (Budapest, IX. Fővám-palota), a kiállítási napokon pedig a kiállítás területén működő utlevélkirendeltségnél.

A kiállítási igazolvánnyal az összes magyar vasutakon és hajókon március 12-től 27-ig Budapestre a határtól félúru menetjeggyel lehet utazni és ugyancsak félúru menetjeggyel lehet Budapestről vissza, vagy bármely más irányban és határállomáson át elutazni március 22-től április 6-ig. E kedvezményt bármely vonatnem és kocsiosztály használatánál élvezhető.

E kedvezmények igénybevétele jogosító igazolványokat a menetjegy és utazási irodákban, a Wagon Líts képviselőinél lehet beszerezni. Az igazolvány egyben a kiállítás ketszeri díjtalan megtekintésére jogosít. A kiállítással kapcsolatban bármely kérdésre készséggel nyújt felvilágosítást a rendezőség (Budapest, IX. Körtelék ucca 8.

G zvédelmi előadás

A városi katonai ügyosztály légvédelmi ügyosztálya közli, hogy február hónap 26-án délután 4-6 óra között a városháza nagytermében Tanase Constantin őrnagy a Romania Aero-kémiai társaság technikai tanácsosa két előadást tart. Az első előadás címe: 1. Egyéni védelem, a védelmi eszközök leírása, kezelésük és viseletük. 2. Kollektív buvóhelyek, építésük és a meglévő javítása. A közönséget felkérjük, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt az előadáson. Beleépés díjtan.

Rádió műsor

VASARNAP

BUCUREȘTI. 7.30 Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 9.55 Istentisztelet. 13 Hírek. 13.10 Déli hangverseny. 14.10 Hírek. 15.05 Vidám óra. 15.20 Mezőgazdák szakkörének. 18 Hangverseny. 19 Időszervi anyagok. 19.15 Szórakoztató zene. 20.15 Felolvasás. — 20.30 Eneklőfűrés és hárf. 21 Hangjáték. 22 Hírek. 22.15 Gramofonlemez. 23 Hírek. 23.15 Tánclemez. Majd hírek külföldre német és francia nyelven. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 9 Hanglemezek. 9.45 Hírek. 11 Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15 Evangélikus istentisztelet. — 13.20 Pontos időjelzés. 13.30 Operaházi zenekar. 14.30 Nagyváradi, Dutka Ákos előadása. 15 Hanglemezek. 16 Gazdáknek. 16.45 A rádió szalonzenekara. 17.30 Előadás. 18.10 Tánclemez. 19 Előadás. 19.30 Cigányzene. 20.15 Felolvasás. 20.30 Liszt-művek zongorán. 20.50 Sport. 21 Hangjáték. 22.40 Hírek. 23 Honvédszenekar. 24 Cigányzene. 1.05 Hírek.

HÉTFŐ

BUCUREȘTI. 7 Hanglemezek, torna, háztartási tanácsok. 12 Tarka zene lemezekről. 13 Időjelzés, közlemények, sport-hírek, vízállásjelentés. 13.10 Operett és filmzene lemezekről. 14.10 Hírek. 14.30 A hangverseny folytatása. 15 Hírek. 16.45 Előadás. 18 Ifjú művészek bemutatkozása. 19 Zongora-ötös. 19.45 Meitani klarinét-művész hangversenye. 20 Felolvasás. 20.15 Régi német táncok. 21.35 Michelin csellóművész. 22 Hírek. 22.15 Kabaré. Majd hírek külföldre német és francia nyelven. Utána közlemények.

BUDAPEST I. 7.45 Torna, hírek, hanglemezek, utána étrend, közlemények. 11 Hírek. 11.15 és 11.45 Előadás. 13 Hangszó. 13.10 Szalonötös. — 13.30 Hírek. 14.20 Pontos időjelzés. 14.30 Cigányzene. 15.35 Hírek. 17.15 Diáklóra. 17.45 Pontos időjelzés. 18.10 Előadás. 18.40 Honvédszenekar. 19.50 Előadás. 20.20 Bolgár-est. 21.20 A magyar vers története. 21.50 Cigányzene. 22.40 Hírek. 23 Hanglemezek. 24 Operaházi zenekar. 1.05 Hírek.

IPAROS UJSÁG

A Kisiparos Liga ismételten felruházta az elagott iparosokat

Emlékeztet az a nagyszabású bál, melyet a Kisiparos Liga rendezett január 21-én. Ezen bál tiszta jövedelmének egy részét a Menházban lakó elagott iparosok felruházására fordították. Folyó hó 22-én a Kisiparos Liga megbízásából Weisz Pál főtitkár és Pop Aurel a Liga ellenőre, látogatást tettek a Menházban és átnyújtották az öreg iparosoknak a bál jövedelméből összevásárolt ruházati cikkeket. A Liga főtitkára szép beszéd kíséretében adta át az ajándékokat.

Az elagott iparosok nevében Mojiu Gheorghe öreg iparos köszönte meg a megemlékezés e szép formáját. Kihangsúlyozta, habár az otthon, tisztaság, a koszt és a bánásmód, amelyben most részesülnek, — teljesen kielégíti szerény igényüket, de meg kell hogy mondja, hogy mióta az Ipartesületet megszűntették, a Kis-

iparos Ligán kívül egyetlen egy iparos szerv sem gondoskodik róluk. Most már harmadik bál ruház fel bennünket a Kisiparos Liga önzetlen iparostáborra és boldog tudattal köszönjük meg a ma még munka képes iparostársainknak és a Kisiparos Liga elnökségének, azt a szívélyes gondoskodást, melyet velünk szemben tanúsítottak. Kiss Gyula az iparosmenház gondnoka végigvezette a kiküldötteket a Menház tiszta terméin.

— Textil és ruházati céh választmányi ülése A nagyváradi Textil és Ruházati Céh f. hó 22-én este tartotta választmányi ülést. A Céh választmá-

nyának egyhangu határozata alapján kimondta, hogy nemzeti és felekezeti különbség nélkül belép a Nemzeti Ujjászűlés frontjába.

— Felhívjuk az órák, ékszerész, aranyműves, vésnök optikus és fogász iparostársaink figyelmét, hogy f. hó 28-án kedden este 8 órakor a Kisiparos Liga helyiségében Str. Avram Iancu 13, nemesfém céh alakuló gyűlést tartunk. Szervező bizottság.

Gál-féle román-magyar és magyar-román szótár mindenkinek nélkülözhetetlen — csak 25 lei. Kapható lapunk kiadóhivatalában.

ROYAL MOZGÓ legnagyobb dupla műsora:

NAGY PÉTER CÁR

Éjfélőrként

Tolstoj regénye, orosz film! A legjobb és legzslamasabb film. Főszerepben RIN-TIN-TIN, a csodakutya. Előadások szombat, vasárnap, hétfőn 3, 5, 7, 9 kor rendes, nem emelt nelyáttakkal.

APRÓHIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés ára 10 szóig 20 lei — minden további szó 2 lei. — Előfizetési díj havonta 40 lei. — Megjelenik mindennap.

POSTA

100 lei heti részletfizetésért elegánsan öltözködhet Tóbiás szabóságában, Piafa Bisericei.

Fényképek

nagyon olcsón és nagyon jól

szavatosság mellett

Róna fényképész

műtermében kaphat

Régi képekről életű nagytítások

Str. Alexandri No. 4.

ÁLLÁS

Megbízható ügyes 14-15 éves fiút kifutónak felvesszünk. Cim a kiadóban.

Megbízható rendes gyakorlott újságárust Nilgesz telep, Iuliu Maniu ut környékére havi 3000 lei biztos keresettel azonnal felvesszünk. Jelentkezni a kiadóhivatalban, igazoló irásokkal. 560.

Kötődében gyakorlott konfekcionáló nőt és kifutó leányt felvesszünk. Cim a kiadóban. 608

Fiatallakatossegedet és munkaslányokat felvessz Universal, Matei Corvin 20. 610

Asztalostanuló fiú fizetéssel vagy kosztal felvétetik. Str. Ioan Ghica 2. 621

Önálló varróleányokat és kisebb kézilányokat azonnalra felvessz Schwartz szalon. Str. M. Basarab 8. 609

Mindenes főzőnő elsejére, vagy 15-ére felvétetik Str. Inguștă 7. Jelentkezés délután 4-ig. 622

Asztalost lombfűrés munkára keresek. Jelentkezés 12-3, Episcopul Ciorogariu ucca 24. Házfelügyelőnél. 623

Kifutó fűszerüzletbe felvétetik. Gottlieb Bratianu ucca 24. 620

Mindenes leány vidékre felvétetik. Jelentkezni Str. General Moșoiu 1. II. emelet. 607

VÉTEL-ELADÁS

10-es fiatal eredeti magánjáró garnitura 170 ezer, 8-as fiatal eredeti magánjáró garnitura 180.000, 8-as golyós cséplő 50.000, 1070-es golyós cséplő rászerezhető herefejtővel 80000 eladók. Traktorok, kazánok, cséplők Nagy Sándor, Str. D. Cantemir 24. 584

Eladnám vagy kisebb elcserelelném házamat a Iuliu Maniu ucca környékén. Vass, Str. Emil Gerleanu 14. 619

Hideg földben termelt és nem pincében csirázott valódi új krumpli nagyban és kicsinyben kapható, str. Franceză 12, d. e. 8-10 között.

Selejtes kreppapír tekercsenként leszállított árban kapható különböző színekben a Pásztor Ede cégnél.

Egy sarokház fűszerüzlettel együtt eladó. Szőlősi-rét Str. 5. No 40. 615

Eladó két darab szántóföld Pece oldalon városi határban. Értekezni Str. Cloșca 21. 614

Egy tiszta új gyalupad eladó Str. Dimitru Comșa No. 34. 624

Használt gyalupadot megvételre keresek. Címét a kiadóba kérek. 598

Egy használt női biciklit és egy rekamiét megvételre keresek. Str. Cogălniceanu No. 71. Fild. 625

Kis hold szőlő házzal eladó. Görög oldal 34. 612

Házhely Ősi-telepen Aradiut közelében eladó. Nagy Imre mérnök, Vlahuta ucca 80. Telefon 25-37. 611

KÜLÖNFÉLE

Bármilyen ügyes-bajos dolgaiban segít. Forduljon bizalommal hozzám. Calea Izvorului negyedik 31. alsó tudószanatóriumi ut. 535.

Töltőtoll javítást szakszerűen, gyorsan és olcsón végez a Pásztor Ede cég. 613

Szerencsésjét, jövőjét megmondom. Vidékieknek levélben Lajtafalvyné, Pantei 18. Fűtőházi hid mögött. 616

Szőlő gyümölcsössel, istállóval bérbeadó. Hollós szőlő Körös-oldal, Str. Demetriad 2/b. 618

NYOMATOTT PASZTOR EDE CÉGNEL ORADEA PIATA MIHAI VITEAZUL 4